

TEMAVEILEDNING

Informasjon fra storulykke- virksomheter til allmennheten om sikkerhetstiltak

Versjon 2 – januar 2024

Innledende kommentarer om temaveiledningen	2
Om informasjon til allmennheten	2
Hensynet til sikring	3
Hvordan skal virksomhetene informere	3
Utforming av informasjonen	4
Kommunikasjon av risiko	4
Dominovirksomheter	5
Hva slags opplysninger skal informasjonen inneholde	5
Vedlegg V: Opplysninger som skal meddeles allmennheten i henhold til § 12 første ledd og andre ledd bokstav a	6

INNLEDENDE KOMMENTARER OM TEMAVEILEDNINGEN

Denne temaveiledningen er utarbeidet for å bidra til at storulykkevirksomhetene utformer informasjon til allmennheten om sikkerhetstiltak på en hensiktsmessig måte.

Med allmennheten menes i denne veiledningen alle mennesker som kan bli berørt av en storulykke, for eksempel naboer og personer som arbeider eller oppholder seg i nærheten av en storulykkevirksomhet. Virksomheten er pålagt å gi slik informasjon etter storulykkeforskriften § 12 og vedlegg V. Veiledningen er rettet mot kravene som er gitt i § 12 første ledd og andre ledd bokstav a.

Målsetningen med temaveiledningen er at det skal bli lettere for virksomhetene å forstå hva som kreves i storulykkeforskriften og hvorfor det er viktig å informere allmennheten.

Både meldepliktige og sikkerhetsrapportpliktige virksomheter skal til enhver tid ha oppdatert informasjon tilgjengelig på internett. Sikkerhetsrapportpliktige virksomheter må i tillegg gå aktivt ut med informasjon i nærliggende områder. Veiledningen gir en beskrivelse av disse kravene.

Hensynet til sikring knyttet til publisering av informasjon er også omtalt i temaveiledningen.

OM INFORMASJON TIL ALLMENNHETEN

Allmennheten må være klar over risikoen ved anlegget, hva som kan skje, og hvordan man skal forholde seg ved en eventuell hendelse. Dette bidrar til å redusere risikoen for skader.

Storulykkevirksomhetene i Norge (rundt 330 virksomheter) skal informere naboene om

- faren for storulykker og mulige virkninger for mennesker og miljø
- hvordan allmennheten blir varslet og informert ved ulykker
- hvordan allmennheten bør forholde seg ved en storulykke
- kontaktinformasjon til virksomheten (telefon og e-postadresse)

Kravene til informasjon er gitt i § 12 og gjengitt under. Hva informasjonen skal inneholde er gitt i vedlegg V og er beskrevet detaljert senere i temaveiledningen.

§ 12 INFORMASJON TIL ALLMENNHETEN OM SIKKERHETSTILTAK

Den ansvarlige for storulykkevirksomheten skal sikre at de opplysningene som er angitt i vedlegg V til enhver tid er oppdaterte og tilgjengelige for allmennheten, også elektronisk.

Den ansvarlige for en sikkerhetsrapportpliktig virksomhet skal i tillegg:

- a) regelmessig informere alle personer som kan bli berørt av en storulykke. Informasjonen skal gi tydelige og forståelige opplysninger om sikkerhetstiltak og hensiktsmessig atferd i tilfelle av en storulykke. Informasjonen skal gis uoppfordret og i best egnet form, og skal minst inneholde det som er angitt i vedlegg V. Informasjonen skal også gis til alle nærliggende virksomheter, de ansvarlige for alle nærliggende bygninger og områder med offentlig ferdsel, herunder barnehager, skoler og sykehus. Det skal sikres at informasjonen gjennomgås periodevis og oppdateres om nødvendig. Informasjonen skal gis minst en gang hvert femte år.

HENSYNET TIL SIKRING

Selv om forskriften gir klare krav til hva informasjonen til allmennheten skal inneholde, er det viktig at virksomheten er bevisst på å ikke opplyse om forhold som kan lette gjennomføringen av straffbare handlinger.

Det er for eksempel ikke nødvendig å beskrive kjemikaliene utover den allmenne fareklassifiseringen dersom mer detaljert informasjon kan gi en ekstra risiko. Det bør heller ikke fremkomme spesifikt hvor og hvordan kjemikaliene oppbevares og hvordan de ulike scenarioene kan utløses. For anlegg der det bør tas ekstra hensyn til sikring mot straffbare handlinger, kan beliggenheten til et konkret anlegg utelates. Nærmeste naboer bør i slike tilfeller informeres særskilt.

Eksempler på opplysninger som kan lette gjennomføringen av straffbare handlinger kan være:

- Spesifikke navn på kjemikalier.
- Mengde kjemikalier, kapasitet på tanker, antall tanker.
- Kart eller beskrivelse av plassering av farlige kjemikalier på anlegget.
- Navn på beredskapspersonell.
- Andre opplysninger som avslører sårbarheter ved anlegget.
- Detaljbeskrivelser av scenarioer, aktiviteter og tiltak som kan avdekke sårbarheter.

Myndighetene offentliggjør ikke denne typen opplysninger i dag, med bakgrunn i at de kan unntas etter offentliglovas regler. Storulykkeforskriften ivaretar også hensynet til at opplysningene ikke blir gjort offentlig tilgjengelig.

For virksomheter som lagrer eksplosiver og fyrverkeri er det utarbeidet en generell tekst som kan benyttes som naboinformasjon:

<https://www.sikkerhverdag.no/din-beredskap/varsling-og-informasjon/naboinformasjon---lagring-av-eksplosiver-og-fyrverkeri/>

HVORDAN SKAL VIRKSOMHETENE INFORMERE

ALLE STORULYKKEVIRKSOMHETER – TILGJENGELIG INFORMASJON:

Alle storulykkevirksomhetene skal ha informasjonen tilgjengelig for allmennheten. Informasjonen skal være elektronisk tilgjengelig. Informasjonen bør ligge der informasjon om sikkerhetstiltak naturlig hører hjemme og være enkel å finne, slik som på virksomhetens, industriparkens eller kommunens nettside. Informasjonen skal også sendes ut på forespørsel.

TILLEGGSKRAV FOR SIKKERHETSRAPPORTPLIKTIGE VIRKSOMHETER:

Sikkerhetsrapportpliktige virksomheter skal i tillegg sende ut en trykket versjon til de som kan bli berørt. Denne informasjonen skal gjennomgås periodevis og oppdateres om nødvendig. Informasjonen skal sendes ut minst en gang hvert femte år. Virksomheten bør ha avtale med kommunen om hvordan nye, berørte naboer (privatpersoner) skal informeres i perioden mellom periodisk utsendelse.

Informasjonen skal også gis alle nærliggende virksomheter, de ansvarlige for alle nærliggende bygninger og områder med offentlig ferdsel, herunder barnehager, skoler og sykehus. Dette er nødvendig slik at disse er forberedt på en eventuell hendelse og kan tilpasse sine beredskapsplaner og -øvelser. Når det gjelder forurensning til vann og luft, bør det tas hensyn til at mange kan bli berørt, selv om allmennheten ikke vil være i direkte fare. Informasjonen skal distribueres til grunneiere i de tilfeller der naturområder kan bli berørt av en storulykke.

UTFORMING AV INFORMASJONEN

Vi anbefaler at informasjonen gis følgende navn:

Naboinformasjon fra [virksomhetens navn] om sikkerhet og varslings.

Den elektroniske informasjonen bør utformes slik at den kan skrives ut. På forsiden av informasjonsmateriellet bør det klart fremgå at det inneholder viktige opplysninger til befolkningen i tilfelle en storulykke. Informasjonen bør dateres. Den bør ikke fremstå som reklamemateriell som lett kan bli kastet uten å bli lest, men oppfordre mottaker til å sette seg inn i informasjonen og oppbevare den lett tilgjengelig.

Informasjonen bør være lett å forstå og så kortfattet som mulig. Faguttrykk som ikke er allment kjent, bør unngås. Informasjonen må inneholde alle punktene som forskriften krever, og det må først og fremst fokuseres på mulige ulykker, hvordan varslings blir gitt og hvordan allmennheten skal opptre. Det er en fordel at dette kommer fram tidlig i informasjonen. Det kan være nyttig å bruke illustrasjoner for å synliggjøre risiko, mulige konsekvenser og ønsket adferd.

EKSEMPLER PÅ BESKRIVELSE AV HVORDAN NABOER BØR OPPTRE VED EN HENDELSE:

- Følg instruksjoner fra politi eller annen redningsledelse.
- Hold deg innendørs hvis ikke annen beskjed blir gitt.
- Lukk vinduer, dører og steng ventilasjon.
- Er du utendørs og ikke kan komme deg inn bør du observere vindretningen og bevege deg bort fra området på tvers av vindretningen.
- Bevar roen – pass særskilt på utsatte grupper som barn, eldre og syke personer.
- Søk informasjon på tilgjengelige kanaler (radio, TV, internett, sosiale medier).

KOMMUNIKASJON AV RISIKO

Virksomheten bør til enhver tid vurdere ulike kommunikasjonstiltak for å sikre at alle berørte nås. I tillegg til å utarbeide informasjonen, bør virksomheten også ha planlagt hvordan de skal kommunisere og formidle nødvendig informasjon ved en eventuell hendelse.

Storulykkevirksomhetene skal informere alle personer som kan bli berørt av en storulykke. For å oppfylle denne plikten må de viktigste målgruppene for informasjonen kartlegges. Enkelte målgrupper kan ikke nås uten videre gjennom eksempelvis internett eller brosjyrer. Eksempler på slike målgrupper kan være folk med annen språkbakgrunn, forbipasserende på veier, eller turister og besøkende i kommunen.

Dersom det er spesielt berørte grupper som det er viktig å informere, eller andre som er spesielt vanskelig å nå, bør det vurderes andre tiltak. Dette bør gjøres i samarbeid med kommunen. Andre tiltak kan være hjemmebesøk fra ansatte for å informere og sjekke ut om det er informasjon naboene savner, eller å invitere befolkningen og andre berørte parter til for eksempel:

- informasjonsmøter,
- besøk i virksomheten,
- å være observatører i beredskapsøvelser,
- å delta i øvelser der befolkningsvarsling øves spesielt.

GOD RISIKOKOMMUNIKASJON ER DET NÅR VI:

- Har god oversikt over hva som faktisk kan skje, og kommuniserer det til de som trenger det.
- Lytter til omgivelsene, vet hva de er opptatt av og hva de frykter. Åpen dialog er en god strategi.
- Lar de som er utsatt for risiko være med på å gi innspill til informasjonen og hvordan denne kan formidles.
- Er åpne og tilgjengelige for å bygge tillit. Har målgruppene tillit til deg i en normalsituasjon, vil de sannsynligvis også ha det under kriser.
- Gjør informasjon lett tilgjengelig og gir den uoppfordret.

DOMINOVIRKSOMHETER

For storulykkevirksomheter der det er fare for at en hendelse i en virksomhet kan gi dominoeffekt til en nærliggende storulykkevirksomhet, er det krav om samarbeid om å informere allmenheten og nærliggende virksomheter (storulykkeforskriften §§ 8 og 12). Dette ivaretas best ved at virksomhetene utarbeider felles informasjonsmateriell. Virksomhetene kan eventuelt utarbeide hver sin informasjon og publisere hverandres materiell. Det er en fordel at virksomhetenes informasjon har samme struktur.

HVA SLAGS OPPLYSNINGER SKAL INFORMASJONEN INNEHOLDE

Vedlegg V i storulykkeforskriften beskriver hva virksomheten skal opplyse om. I tillegg til å ivareta kravene er det viktig at virksomheten tar hensyn til de forhold som er berørt i temaveiledningen når det gjelder form og innhold, samt behovet for å utelate noen opplysninger på grunn av hensynet til sikring.

På neste side er vedlegg V gjengitt, og det er gitt noen utfyllende kommentarer til de ulike kravene.

VEDLEGG V: OPPLYSNINGER SOM SKAL MEDDELES ALLMENNHETEN I HENHOLD TIL § 12 FØRSTE LEDD OG ANDRE LEDD BOKSTAV A

FORSKRIFT

Del 1. Storulykkevirksomheten skal opplyse om:

1. virksomhetens navn, besøksadresse og internettadresse,
2. at virksomheten er omfattet av storulykeforskriften, og at melding i henhold til § 6 nr. 1 eller sikkerhetsrapport i henhold til § 9 nr. 1 er oversendt tilsynsmyndighetene,
3. de aktiviteter som finner sted i virksomheten i form av en enkel redegjørelse,
4. de vanlige navn på kjemikalier som forekommer i virksomheten, og som vil kunne føre til en storulykke. For de farlige kjemikaliene omfattet av vedlegg I del 1 kan fellesnavnene eller den allmenne fareklassifisering angis. Det skal gis en lett forståelig angivelse av kjemikalienes viktigste farlige egenskaper,
5. hvordan de som kan bli berørt av en storulykke vil bli varslet, hvordan de skal forholde seg ved en storulykke eller hendelse som kan føre til storulykke, og hvordan de kan få tilgang til slike opplysninger elektronisk,
6. hvor ytterligere opplysninger kan innhentes, og om at
7. informasjon om tilsyn med virksomheten etter storulykeforskriften kan innhentes fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

VEILEDNING

Del 1. Storulykkevirksomheten skal opplyse om:

Til nr. 1: Det må komme tydelig fram hvilken (eller hvilke) virksomhet(er) informasjonen gjelder for, hvor den er plassert og hvilken internettadresse virksomheten har.

Til nr. 2: Virksomheten må opplyse om at den er omfattet av storulykeforskriften og at melding eller sikkerhetsrapport er oversendt myndighetene. Melding eller sikkerhetsrapport skal sendes DSB.

Til nr. 3: Redegjørelsen bør være overordnet. Se for øvrig avsnittet om *hensynet til sikring*.

Til nr. 4: Se avsnittet om *hensynet til sikring*

Til nr. 5: Det bør fremgå:

- hvem vil varsle allmennheten.
- hvilke varslingsmetoder som er tilgjengelige; tyfon, sirener, lys og andre varslingsystemer, radio, telefon og SMS-varsling, og andre medier som for eksempel politiets høyttalere. Denne informasjonen bør være spesifikk, inkludert type signal, reserverte radiofrekvenser og spesielle telefonnummer(e).
- at det er etablert samarbeid med politi eller andre eksterne etater om varsling og informasjonsformidling.
- hvordan varslingssystemet testes.

Opplysninger om hvilke tiltak allmennheten bør treffe i tilfelle av en storulykke bør være så enkle som mulig for å bli forstått og husket. De bør være basert på alle aktuelle storulykkescenarioer, ikke bare de mest sannsynlige.

Til nr. 6: Oppgi telefonnummer/e-postadresse for å komme i kontakt med virksomheten.

Til nr. 7: Det kan bes om innsyn i offentlig informasjon fra tilsyn med virksomheter etter storulykeforskriften.

FORSKRIFT

Del 2. Sikkerhetsrapportpliktig virksomhet skal i tillegg gi:

1. generelle opplysninger om fare for storulykker, herunder deres mulige virkninger for mennesker, miljø og materielle verdier,
2. en kort beskrivelse av de viktigste typer av scenarier for storulykke og hvilke tiltak som treffes for å håndtere disse,
3. bekreftelse på at virksomheten har plikt til å treffe egnede konsekvensreducerende tiltak på virksomhetens område, herunder stå i kontakt med nød- og beredskapssetatene og kommunen, med sikte på å bekjempe storulykker og redusere virkningene av dem mest mulig, og
4. henvisning til at offentlige instanser har utarbeidet eksterne beredskapsplaner for å møte enhver virkning av storulykker utenfor virksomhetens område. Opplysningene skal omfatte oppfordring om å etterkomme alle instruksjoner og henstillinger fra innsatsledelsen i tilfelle av en storulykke.

VEILEDNING

Del 2. Sikkerhetsrapportpliktig virksomhet skal i tillegg gi:

Til nr. 1 og nr. 2 :

De viktigste storulykkescenarier må beskrives kort og enkelt. Scenarier som ikke berører omgivelsene utenfor virksomheten, skal også tas med. Scenarier som ikke medfører direkte fare for befolkningen, men som kan sanses bør også inkluderes. Dette for å unngå tvil om et gitt scenario medfører fare eller ikke for befolkningen. Dette kan også inkludere scenarier som kan medføre ulemper for befolkningen som for eksempel stenging av vei eller blokkering av sjø ved bruk av lenser.

Det bør gis en beskrivelse av hva som kan skje og hvordan hendelsen kan utvikle seg, slik at eventuelle berørte er forberedt på dette (eksempler: utslipp, antenning, brann, eksplosjon, forurensning av luft og vann, spredning av røyk og brannvann).

Virksomheten må vurdere hvilke opplysninger som kan gis av hensynet til sikring, se avsnittet om *hensynet til sikring*.

Til nr. 3:

Virksomheten skal gi en kort informasjon om plikten til egen beredskap, at denne er ivarettatt og at det er etablert et samarbeid med nød- og beredskapssetatene og kommunen.

MER Å LESE:

For befolkningen:

- Dette har du rett til å vite om industrinaboen:
<https://www.sikkerhverdag.no/din-beredskap/hendelser-og-kriser/dette-har-du-rett-til-a-vite-om-industrinaboen/>
- Slik forbereder du deg på farlige situasjoner:
<https://www.sikkerhverdag.no/din-beredskap/hendelser-og-kriser/slik-forbereder-du-deg-pa-farlige-situasjoner/>

For virksomheten:

- DSBs veileder om krisekommunikasjon:
<https://www.dsb.no/lover/risiko-sarbarhet-og-beredskap/veileder/veileder-krisekommunikasjon/>

**Direktoratet for
samfunnsikkerhet
og beredskap**

Rambergveien 9
3115 Tønsberg

Telefon 33 41 25 00

postmottak@dsb.no
www.dsb.no

**ISBN 978-82-7768-499-4 (PDF)
HR 2425
Januar 2024**

 /DSBNorge

 @dsb_no

 dsb_norge

 dsbnorge

